

Tantárgy neve: Kápláni szigorlat	Kód: A004	Kreditszáma: 4
Tantárgy angol neve: Comprehensive Examen - Practice of Ministry		
A tanóra típusa: - és száma: -		
A számonkérés módja: szig.		
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 10.		
Előtanulmányi feltételek <i>(ha vannak):mf. A003 Szakdolgozat 2.</i>		
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó <u>ismeretanyag</u> és a kialakítandó <u>kompetenciák</u> tömör, ugyanakkor informáló leírása		
<p>A kápláni szigorlat szóbeli vizsga, egy darab, összevont tételsor alapján, amelyben minden tétel egy „A” és egy „B” részből áll. A számonkérés területei:</p> <p>„A” tételek: Biblikus tételek: Ószövetségi írásmagyarázat: 5 tétel, újszövetségi írásmagyarázat: 5 tétel, bibliai teológia: 5 tétel.</p> <p>„B” tételek: Rendszeres teológiai és egyháztörténeti tételek: Dogmatika: 5 tétel, etika: 5 tétel, egyháztörténet: 5 tétel.</p> <p>A hallgató egy tételt húz, és az abban szereplő „A” és „B” tételből felel. A szigorlat teljesítésének feltétele, hogy a hallgató az „A” és „B” tételből egyaránt legalább elégségesre vizsgázzon. Az osztályzatot a két felelet átlaga adja. Elégtelen felelet esetén pót-tétel húzására van lehetőség, az elfogadott „A” vagy „B” tételt a pót-tétel húzása esetén nem kell megismételni. Pót-tétel esetén az elérhető legjobb osztályzat a közepes.</p> <p>A szigorlatot háromszor lehet felvenni, a szigorlatból javító vizsga az adott vizsgaidőszakban nem tehető, így tanpályájuk során a hallgatóknak összesen 3 vizsgalehetőség áll a rendelkezésükre.</p> <p>A tantárgyhoz kontaktóra nem tartozik, a felkészülés egyéni munkában, a kiadott tételsor és szakirodalom alapján történik.</p> <p>Tételsor:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. A: 5Móz 16,1–8 B: A trinitástan 2. A: Zsolt 2 B: A teremtés és gondviselés 3. A: Ézs 1,4–9 B: Krisztus inkarnációja, halála és feltámadása 4. A: Jer 1,4–10 B: A Szentlélekről szóló tanítás és az egyház lényege 5. A: 1Móz 3,1–8 B: A keresztség és úrvacsora református értelmezése 6. A: Mk 4,2–9 B: Protestáns bel- és külmisszió a 19. században, e terület jeles egyéniségei 7. A: Mk 14,17–25 B: A református egyház közjogi helyzetének alakulása Magyarországon a kiegyezéstől az első világháborúig. Az 1881/82. évi debreceni alkotmányozó zsinat 8. A: 1Kor 15,12–2 B: Protestáns egyházak Magyarországon 1918 és 1945 között 9. A: Jel 1,4–11 B: Keresztyén egyházak a 20. századi totalitárius rendszerekben 		

10. A: Jn 2,1–11

B: A Magyarországi Református Egyház története 1948 és 1957 között

11. A: Izrael történeti hagyományainak teológiája. Mózes, Kánaán földje és Izrael felkentjei

B: Család, házasság, szexualitás

12. A: Izrael prófétai hagyományainak teológiája

B: Az élet védelme (etikai kérdések az élet kezdetén és végén, orvosi- és bioetikai kérdések megítélése)

13. A: A Krisztus-esemény

B: Egyén és közösség (felsőbbség és állam bibliai alapjai, reformátori modelljei, egyház és állam a modern korban, keresztyén ember politikai felelőssége, egyház és nemzet stb.)

14. A: Jelen és jövő kérdései az újszövetségi teológiában

B: Gazdaság és etika (munka, pénz és kamat, tulajdon, vállalkozásetika, ökológiai válság)

15. A: Teremtés és szabadulás témája az Ószövetségi teológiában

B: A kommunikáció etikai kérdései (őszinteség, hitelesség, mobbing, információ és kommunikáció stb.)

A 3-5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása

Szakirodalmi segédlet

Ószövetségi írásmagyarázat

- 1) 5Móz 16,1–8 *Irodalom*: Kustár Z.: A zarándokünnepek reformja Jósiás korában. A Deut 16,1–17 magyarázata, in: *Studia Biblica Athanasiana* 10 (2008), 63–96; Jubileumi Kommentár I, 268; Jeromos Bibliakommentár I, 185.
- 2) Zsolt 2 *Irodalom*: Kustár Z.: „Fiam vagy te, ma nemzetelek téged!” A Zsolt 2 magyarázata, in: *Theologiai Szemle* 2008/2, 64–77; Jubileumi Kommentár II, 543–544; Jeromos Bibliakommentár I, 809.
- 3) Ézs 1,4–9 *Irodalom*: Kustár Z.: „Hova üthetnék még reátok, hogy folytatjátok a nyakaskodást?” Ézs 1,4–9 magyarázata, in: *Theologiai Szemle* 1998/6, 326–332; Czani P.: *Ézsaiás könyvének magyarázata. 1–12. fejezet*, Budapest – Utrecht, 1983, 29–33; Jubileumi Kommentár II, 696.
- 4) Jer 1,4–10 *Irodalom*: Kustár Z.: Jeremiás elhívása és megerősítése (I. rész), in: *Theologiai Szemle* 2010/1, 4–16; Jubileumi Kommentár II, 752; Jeromos Bibliakommentár I, 424–425.
- 5) 1Móz 3,1–8 *Irodalom*: Rózsa H.: *A Genézis könyve. I. kötet: A bibliai őstörténet (Gen 1–11)*, 2. kiadás, Budapest, Szent István Társulat, 2011, 139–160; Kozma Zs.: *A bűn és a halál teológiája az Ószövetségben*, Református Lelkész Továbbképző Tanfolyam I, 1984, 67–86. = in: Kozma Zs. *Hagyomány és időszerűség*, Kolozsvár, 2002, 17–29.

Újszövetségi írásmagyarázat

- 1) Mk 4,2–9 *Irodalom*: PESCH, R.: *Das Markusevangelium* (Herders Theologischer Kommentar zum Neuen Testament II/1), Freiburg/Basel/Wien, 2001; KOZMA ZS.: *Jézus Krisztus példázatai*, Iránytű alapítvány, 2002; J. GNILKA: *Márk*, Szeged, 2000. (lásd <http://www.gfhf.hu/filestore/downloads/konyvtar/mark/index.html>).
- 2) Mk 14,17–25 *Irodalom*: KECSKEMÉTHY I.: *Gyakorlati kommentár Márk evangéliomához*, Kolozsvár, 1933; J. GNILKA: *Márk*, Szeged, 2000; DÓKA Z.: *Márk evangéliuma*, Budapest, 1977.
- 3) 1Kor 15,12–22 *Irodalom*: CSERHÁTI S.: *Pál apostolnak a korinthusiakhoz írt első levele*,

- Budapest, 2008; SZABÓCs.: *Az első Korinthusi levél magyarázata*, Debrecen – Karcag, 1991; VARGAZs.: *Az első korinthusi levél magyarázata*, Debrecen, 1998.
- 4) Jel 1,4–11 *Irodalom*: Bolyki J.: *Jelenések könyve(1–5)*, Budapest, 1995; KARNER K.: *Apokalipszis*, Budapest, 1990; VARGAZs.: *Jelenések könyve(1–10)*, Debrecen, 1994.
  - 5) Jn 2,1–11 *Irodalom*: Bolyki J.: *Igaz tanúvallomás*, Budapest, 2000; Funk, R.W. – Busse, U.: *A Commentary on the Gospel of John*, Philadelphia, 1984; Gál F.: *János evangéliuma*, Budapest, 1987; Lenkeyné Semsey K.: *János evangéliuma I*, Debrecen, 2000.

Bibliai teológia:

- 1) Izrael történeti hagyományainak teológiája. Mózes, Kánaán földje és Izrael felkentjei
Irodalom: G. von Rad: *Az Ószövetség teológiája I*, Osiris, 2000, 230–280.
- 2) Izrael prófétai hagyományainak teológiája. A próféták hagyománya, elhívása, szabadsága és felfogása Isten Igéjéről. Idő, történelem és eszkatológiai távlat a prófétáknál
Irodalom: G. von Rad: *Az Ószövetség teológiája II*, Osiris, 2001, 41–116.
- 3) A Krisztus-esemény
Irodalom: E. Stauffer: *Az Újszövetség Theológiája*, Debrecen [év nélkül], 88–144.
- 4) Jelen és jövő kérdései az újszövetségi teológiában
Irodalom: E. Stauffer: *Az Újszövetség Theológiája*, Debrecen [év nélkül], 211–258.
- 5) Teremtés és szabadulás témája az Ószövetségi teológiában
Irodalom: G. von Rad: *Az Ószövetség teológiája I*, Osiris, 2000, 116–165..

Dogmatika:

Irodalom: A dogmatika előadások teljes jegyzetanyaga; Török I.: *Dogmatika*, Amsterdam, 1985 (Kolozsvár, 2006). ; Kocsis E.: *Református dogmatika*, Debrecen, 1998.; Barth K.: *Kis dogmatika*, Budapest, 1947.

Etika:

- 1) Család, házasság, szexualitás
Irodalom: J.M. Lochman: *A szabadság útjelzői*, Bp. 1993, 73–87, 106–120, 150–162; Szücs F.: *Teológiai etika*, Bp. 1993, 242–252; Török I.: *Etika*, Amsterdam 1988, 111–136; H. Weber: *Speciális erkölcszociológia*, Bp. 2001, 30–81; A MRE állásfoglalása a Házasság, család, szexualitás tárgyában, in: *Református Egyház*, 2004/6, 137–138.
- 2) Az élet védelme (etikai kérdések az élet kezdetén és végén, orvosi- és bioetikai kérdések megítélése)
Irodalom: J.M. Lochman: *A szabadság útjelzői*, Bp. 1993, 88–105; Szücs F.: *Teológiai etika*, Bp. 1993, 220–241; Török I.: *Etika*, Amsterdam, 1988, 132–136; H. Weber: *Speciális erkölcszociológia*, Bp. 2001, 154–172, 303–314, ezek mellett az MRE vonatkozó állásfoglalásai, in: *Református Egyház* 1992/7–8, 182, valamint in: *Református Egyház* 2000/5, 121.
- 3) Egyén és közösség (felsőbbtség és állam bibliai alapjai, reformátori modelljei, egyház és állam a modern korban, keresztyén ember politikai felelőssége, egyház és nemzet stb.)
Irodalom: J.M. Lochman: *A szabadság útjelzői*, Bp. 1993, 73–87; Szücs F.: *Teológiai etika*, Bp. 1993, 193–219; Török I.: *Etika*, Amsterdam, 1988, 162–176; Fazakas S.: Kálvin szociáletikája, in: uő (szerk.): *Kálvin időszerűsége*, Bp. 2009, 129–138; Egyház és állam. A MEÖT Szociáletikai Bizottságának állásfoglalása, in: *Theológiai Szemle* 2006/2, 107–110.
- 4) Gazdaság és etika (munka, pénz és kamat, tulajdon, vállalkozás- etika, ökológiai válság)

*Irodalom:*J.M.Lochman: *A szabadság útjelzői*, Bp. 1993, 57–72, 121–135; Szűcs F.: *Teológiai etika*, Bp. 1993, 160–192; Török I.: *Etika*, Amsterdam, 1988, 136–154; Fazakas S.: Kálvin szociáletikája, in: uő (szerk.): *Kálvin időszerűsége*, Bp. 2009, 116–129; A. Jäger: *Diakónia mint keresztyén vállalkozás*, Db. 2010, 13–92, 151–202, 217–219.

- 5) A kommunikáció etikai kérdései (őszinteség, hitelesség, mobbing, információ és kommunikáció stb.)

Irodalom: J.M. Lochman: *A szabadság útjelzői*, Bp. 1993, 136-149; Szűcs F.: *Teológiai etika*, Bp. 1993, 27-33; 117-119; 154-159; Török I.: *Etika*, Amsterdam, 1988, 96-102; Fazakas S.: Fordítsd felém az arcodat! Mobbing – pletyka – pszichoterror, in: *Református Tiszántúl* 15 (2007/2-3), 4-7.

Egyháztörténet:

- 1) Protestáns bel- és külmisszió a 19. században, e terület jeles egyéniségeinek bemutatása

Irodalom: J. COLIJN: *Egyetemes egyháztörténet*, Budapest, 2001, 281–284, 317–322; K. HEUSSI: *Az egyháztörténet kézikönyve*, Budapest, 2000, 487–488, 508–511; A „Vezérfonal az egyháztörténet tanulmányozásához” című tankönyvsorozat, megjelenés alatt lévő III. kötetének vonatkozó részei.

- 2) A református egyház közjogi helyzetének alakulása Magyarországon a kiegyezéstől az első világháborúig, és az 1881/82. évi debreceni alkotmányozó zsinat

Irodalom: BUCSAYM.: *A protestantizmus története Magyarországon 1521–1945*, Budapest, 1985, 206–210, 214–219; BARÁTH B. L.: „... e jó szándék nem volt haszontalan, a fáradság nem volt eredménytelen”, in: *Mediárium* 3 (2009/1–2), 5–22.

- 3) Protestáns egyházak Magyarországon 1918 és 1945 között

Irodalom: BOLYKIJ. – LADÁNYI S.: *A református egyház 1918–1948 között*, in: BARCZA J. – DIENES D. (szerk.): *A Magyarországi Református Egyház története 1918–1990. Tanulmányok*, Sárospatak, 1999, 57–77; MOLNÁR J. (szerk.): *Magyarországi keresztyén egyházak a huszadik században (Jegyzet)*, 15–20.

- 4) Keresztyén egyházak a 20. századi totalitárius rendszerekben

Irodalom: J. COLIJN: *Egyetemes egyháztörténet*, Budapest, 2001, 362–369, 425–427; K. HEUSSI: *Az egyháztörténet kézikönyve*, Budapest, 2000, 487–488, 508–511, 532–538; MOLNÁR J. (szerk.): *A keresztyénség története a XX. században (Vázlat)*, 7–12.

- 5) A Magyarországi Református Egyház története 1948 és 1957 között

Irodalom: Barcza J.: *Egyházunk az 1956. évi forradalom idején*, in: uő – Dienes D. (szerk.): *A Magyarországi Református Egyház története. 1918–1990 (Tanulmányok)*, Sárospatak, 1999, 173–190; Kiss R.: *Előzmények: A református egyház útja 1945-től a forradalomig*, in: uő (szerk.): *Kelt mint fent. Iratok a Református Megújulási Mozgalom történetéből (1956–1957)*, Budapest, 2007, 11–46; Ladányi S.: *Egyházpolitika és a Magyarországi Református Egyház magatartása, tevékenysége, megújulási kísérletei 1955–1956-ban*, in: uő (szerk.): *Adalékok a Magyarországi Református Egyházban az 1956–1957-es esztendőben történetekhez*, Budapest, 2006, 15–77; Dienes D.: *A Tiszáninneni Református Egyházkerület megszüntetése és visszaállítása*, in: Baráth B. L. – Dienes D. – Misák M. (szerk.): *A Tiszáninneni Református Egyházkerület babiloni fogsága. Dokumentumok 1848–1957*, Miskolc – Sárospatak, 2006, 138–149.

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat): **Dr. Hörcsik Richárd**, egyetemi tanár, PhD, dr. habil

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha vannak (név, beosztás, tud. fokozat):